

Mari Rantanen ps ym.

Lakialoite laiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan lisättäväksi rikoslain (39/1889) 17 lukuun uusi säännös ensihoidollisessa tehtävässä toimivan henkilön väkivaltaisesta vastustamisesta. Säännöksen mukaan se, joka käyttää tai uhkaa käyttää väkivaltaa ensihoidollisessa tehtävässä toimivaa henkilöä kohtaan, on tuomittava *ensihoidollisessa tehtävässä toimivan henkilön väkivaltaisesta vastustamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Rikoslakiin ehdotetaan lisäksi lisättäväksi säännös mainitun rikoksen lievemmästä tekemuodosta. Säännöksen mukaan, jos ensihoidollisessa tehtävässä toimivan henkilön väkivaltainen vastustaminen, huomioon ottaen väkivallan tai uhkauksen vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen lieventävien asianhaarojen vallitessa tehty, rikoksentehtäjä on tuomittava *ensihoidollisessa tehtävässä toimivan henkilön vastustamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Ehdotettava sääntely vastaa sisällöltään rikoslain 16 luvun 1 §:n säännöstä virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta ja 2 §:n säännöstä virkamiehen vastustamisesta.

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä voi päättää palvelutasopäätöksessä ensivastetoiminnan sisällyttämisestä osaksi ensihoitopalvelua. Ensivastetoiminnalla tarkoitetaan hätäkeskuksen kautta hälytettävissä olevan muun yksikön kuin ambulanssin hälyttämistä äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan tavoittamisviiveen lyhentämiseksi ja yksikön henkilöstön antamaa hätäensiapua, joka on määritelty ensihoidon palvelutasopäätöksessä. Myös ensivastetoiminta on edellä mainituissa tapauksissa osa ensihoitopalvelua. Ensivastetehtäviä suorittavat käytännössä pelastuslaitokset sekä sopimuspalokuntalaiset.

Ehdotettavassa laissa hoitolaitosten välisiä siirtokuljetuksia sekä yksityisen sairaankuljetuspalvelun tehtäviä tekevän henkilöstön toiminta rinnastettaisiin ensihoitotoimintaan silloin, kun siirron suorittavat ensihoitajat ja siirto tapahtuu ambulanssilla. Lisäksi pelastuslain mukaisten yleisötapahtumien tapahtumapäivystystä tekevät ensihoitajat luettaisiin ehdotettavan lain piiriin.

Lakialoite LA 37/2019 vp

PERUSTELUT

Ensihoitoa on äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan kiireellisen hoidon antaminen ja tarvittaessa potilaan kuljettaminen hoitoyksikköön. Ensihoitopalvelu ja siihen liittyvä sairaanhoito ovat osa terveydenhuoltoa.

Ensihoidossa sattuu vuosittain ainakin useita satoja uhka- ja väkivaltatilanteita. Myös ensivastetehtävissä väkivallan tai sen uhan kohtaamisen riski on merkittävä. Ns. hälytyskelpoisia ja ensivastetehtäviin osallistuvia sopimuspalokuntalaisia on Suomessa noin 14 000 henkilöä.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston seuraamien tietojen mukaan väkivallan uhka on lisääntynyt viime vuosina. Tarkkaa kokonaiskuvaa ensihoitajiin kohdistuvasta väkivallasta ei ole, sillä lukuisten läheltä piti -tapausten epäillään jäävän raportoimatta. Ensihoitoalan Liitto toteutti kyselyn, jonka tulokset julkaistiin 12.2.2018. Vastaajia oli 377, joista yli 90 % kertoi kokeneen työssään uhka- ja väkivaltatilanteita. Joka neljäs eli 25 % oli joutunut pahoinpitelyn kohteeksi.

Ensihoitajat suorittavat julkista tehtävää ja auttavat välittömän avun tarpeessa olevia hädänalaisia ihmisiä. Rikoslaisissa ei ole erikseen kriminalisoitu ensihoitajia kohtaan suunnattua väkivaltaa, vaan näissä tapauksissa on kyse rikoslain 21 luvun 5 §:ssä tarkoitetusta pahoinpitelystä. Käytäntö asettaa ensihoidollisessa tehtävässä toimivan henkilöstön eriarvoiseen asemaan monen muun julkista tehtävää suorittavan toimijan kanssa, ja annetut tuomiot näistä pahoinpitelyistä ovat olleet yleensä sakkoa. Rikoslaisissa säädetään kuitenkin erikseen esimerkiksi myös virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta, josta on tuomittava vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Suomen oikeusjärjestyksessä on katsottu, ettei ensihoitotehtävissä käytetä julkista valtaa. Tulkinna on sama, vaikka ensihoitajana toimisi pelastuslaitoksen viranhaltija. Näin ollen ensihoitajan pahoinpitelijää ei tuomita virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta. Ensihoitajia kohtaan tehtyihin väkivallantekoihin liitettävä sama rangaistusuhka kuin virkamiehen väkivaltaisessa vastustamisessa antaisi yhteiskunnassamme voimakkaan viestin siitä, että ensihoitajiin kohdistuvaan väkivaltaan suhtaudutaan vakavasti.

Rikokseen liitettyllä rangaistusasteikolla on myös ennalta ehkäisevä vaikutus. Uudella säännöksellä ensihoidollisessa tehtävässä toimivan henkilön väkivaltaisesta vastustamisesta ja siihen liitettyllä tavallista pahoinpitelyä ankarammalla rangaistusasteikolla olisi lisäksi merkitystä ensihoidon ammatin yleisen arvostuksen ja kunnioituksen kannalta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Lakialoite LA 37/2019 vp

Laki

rikoslain 17 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään rikoslain (39/1889) 17 lukuun uusi 6 a ja 6 b §, jolloin nykyinen 6 a § siirtyy 6 c §:ksi, seuraavasti:

17 luku

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

6 a §

Ensihoidollisessa tehtävässä toimivan henkilön väkivaltainen vastustaminen

Joka käyttää tai uhkaa käyttää väkivaltaa terveydenhuoltoon tai pelastustoimeen kuuluvaa ensihoidollisessa tehtävässä toimivaa henkilöä kohtaan, on tuomittava *ensihoidollisessa tehtävässä toimivan henkilön väkivaltaisesta vastustamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

6 b §

Ensihoidollisessa tehtävässä toimivan henkilön vastustaminen

Jos ensihoidollisessa tehtävässä toimivan henkilön väkivaltainen vastustaminen, huomioon ottaen väkivallan tai uhkauksen vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen lieventävien asianhaarojen vallitessa tehty, rikoksenteijä on tuomittava *ensihoidollisessa tehtävässä toimivan henkilön vastustamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Lakialoite LA 37/2019 vp

Helsingissä 5.12.2019

Mari Rantanen ps
Jari Ronkainen ps
Vilhelm Junnila ps
Leena Meri ps
Sebastian Tynkkynen ps
Juha Mäenpää ps
Veijo Niemi ps
Kimmo Kiljunen sd
Sami Savio ps
Riikka Slunga-Poutsalo ps
Jukka Mäkynen ps
Arja Juvonen ps
Kaisa Juuso ps
Olli Immonen ps
Mikko Kärnä kesk
Jussi Halla-aho ps
Ritva Elomaa ps
Sanna Antikainen ps
Riikka Purra ps
Sakari Puisto ps
Antero Laukkanen kd
Hanna Huttunen kesk
Sheikki Laakso ps
Peter Östman kd
Markku Eestilä kok
Hannu Hoskonen kesk
Petri Honkonen kesk
Hanna-Leena Mattila kesk
Jouni Kotiaho ps
Terhi Koulumies kok
Sari Multala kok
Mia Laiho kok
Heikki Vestman kok
Ruut Sjöblom kok
Jaana Pelkonen kok
Pauli Kiuru kok
Marko Kilpi kok
Jani Mäkelä ps
Wille Rydman kok
Heikki Autto kok
Jari Koskela ps
Arto Satonen kok
Kari Tolvanen kok
Ano Turtiainen ps